

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΡΑΚΟΒΟΛΙΑ ΕΝΤΕΚΑ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΟΙΝΟΣ ΑΛΥΠΙΟΣ ΦΙΛΑΛΑΙ ΕΠΤΑ

ΔΙ΄ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΣ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ:
ΕΝ ΚΡΑΣΟΒΟΛΙΟΝ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΚΑΙ ΕΝ
ΚΟΧΙΑΡΙΟΝ ΤΣΑΛΑΦΟΥΤΙΟΥ ΑΓΡΑΦΩΝ

ΕΝ ΓΡΕΒΕΝΟΙΣ, Δεκέμβριος 2025
ΤΥΠΟΙΣ *ΦΑΙΔΡΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ*,
ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 22 - ΕΤΟΣ 13^{ον}.

...ὕπὸ τὴν αὖραν τῶν θροούντων φύλλων...

Κάλαντα (δηλ. Κόλιαντα) στὴ Λευκοπηγὴ τὰ ἀρχαῖα χρόνια

...“Ενα βράδου Κόλιαντα τοῦ ἔτους 196...τὸ μπλίκι με τοὺς Γιώργου Βλήτα, Ἀδάμο τ’ Γκαντάρα (ὀνομαζόταν καὶ Φεργγκό-νο, ἥρωῖδα στὴν «΄Οπερα τῆς πεντάρας» τοῦ Μπρέχτ καὶ Κούρτ Βάιλ), τὸν Στέφο τ’ Παπᾶ, τὸν Κάρα-Γιώργο καὶ τὸν Ζδρούμ, ὡς ἑκτακτον μέλος της γιὰ νὰ κουβαλᾶ τ’ ἀλεύρι, ξεκίνησε καnonικά. Στὴ διανομὴ τῶν διακονημάτων τῆς βραδιᾶς ἕνας μαζεύει τὶς κο-λιαντίνες, ἄλλος τὰ κάστανα, ἄλλος τὸ κρέας (τὸν παστὸ «*κι ἐκ παστοῦ ἐν τῇ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκὴνωμα αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς ὡς νυμ-φίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ. Ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ· ἀπ’ ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ...*» ὁ Προφητᾶνάξ), ἄλλος τὸ τυρὶ, ἄλλος τ’ ἀλεύρι, τὸ μόνον εἶδος με δυνάμει χρηματικῆ ἀνταλλακτικῆ ἀξία ἀφοῦ τὴν αὖριο θὰ τὸ πουλοῦσαν στὸν Χατζιο-Πάσχο (με τὸν πρωινὸ ἀνεκλάλητο βῆχη). Τὸ μεταπουλοῦσε στὴν πόλη, ὅπως ἔκανε κι ὁ Ε. Γκιγκέλας, ἀλλὰ αὐτὸς μεταπουλοῦσε αὐγὰ καὶ ζεύγη ποδαριῶν ἀπὸ τοὺς ἐπικηρυγμένους ἀπὸ τὸ Δασαρχεῖο κόρακες καὶ καρακάξες ποὺ μάζευαν οἱ χωρικόπαι-δες. Φύλακα σκύλων «*Σκλιάη*» (πὼς νὰ τὸ γράψω στὸ ἰδίωμα;) νὰ κυνηγᾶ τὰ σκυλιὰ ποὺ τοὺς γαούγιζαν ἄγρια καὶ παντοῦ ἀνά τὰς ρύμας καὶ τὶς ροῦγες, δὲν εἶχαν. Ἔτσι μπῆκαν στὸν οἶκο Τα-λιόλιου. Ἔβρεχε, γλιστροῦσαν· κι ὁ Ζδρούμς, ψηλός, μαυριδερός στὴν πέτσα κι εὐκαιριακά ἄσπρος ἀπ’ τ’ ἀλεύρι (ὅλοι τὸ ἀπέφευγαν γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ) πάτησε γυαλιστερές πέτρες καὶ ἔπεσε, ἄκουσον ἄκουσον, μέσα σὲ παρακείμενο χάλκωμα γεμᾶτο με νερὸ τὸ ὁποῖο ἔπεφτε ἀπ’ τὴν ἀστρέγα. Τὸ ἀλεύρι ἔγινε γιὰ πέταμα. Θορῆνος. Ἐκεῖνα τὰ κάλαντα δὲν πούλησαν ἀλεύρι καὶ ἔτσι τὴν ἐπαύριον στὸ τυχηρὸν παίγνιον τῆς «σβούρας» με τὸ πολυπόθητο «πάρτα ὅλα» στὸ νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας δὲν εἶχαν νομισματικὸ ἀντικρισμα κι ἔτσι κοιτοῦσαν μόνον, ἀπαρηγόρητοι. Ἄλλη χρονιά πάλι μπροστὰ στὴ γέφυρα τοῦ λάκκου ποὺ ἔνωνε τοὺς μαχαλᾶδες -ἔγινε ἐπὶ προεδρίας Νταλαθωμᾶ- κοντὰ στὸν νερόμυλο τοῦ Ἀούτου ποὺ ἄλεθε τὸ στάρι σ’ ἀλεύρι, συναντήθηκε τὸ προαναφερθὲν μπλίκι με ἐκείνη τὴ γλυκιὰ συμμορία τοῦ Μποέμ ἀπὸ τὸν Πάνω μαχαλᾶ ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν οἱ: Τσέλιος ὁ Παλές, Μᾶρκος Μπουμπούναρης (Θεὸς σχωρέστον τὸν ἀτίθασο) κι ὁ Τέλης ὁ Ζιακάθ’κος ὅστις στὰ ψαλλόμενα κάλαντα ἐμορμύριζε μόνον τὶς καταλήξεις τῶν στίχων με τὸ εὖφωνο *νί*. Φυσικὰ πιὰ-στηκαν στὰ χέρια καὶ διεκδίκησαν ὁ καθένας το ἀλεύρι τοῦ ἄλλου. Στὴ συμπλοκὴ ὁ σιωπηλὸς ἀλλὰ τολμηρὸς ὅσο κανεῖς, Τέλης (ὁ μόνος ποὺ χτύπησε με πέτρα τὸν φόβο καὶ τρόμο τῶν ἀγροπαρανομούντων, ἔφιππο ἀγροφύλακα, Γκιάνη) ἔσπρωξε τὸν Ζδρούμ στὸ λάκκο. Τὸ γέρας τῆς μάχης, τὸ ἀλεύρι, ἔγινε ζυμάρι ποὺ οὔτε τὰ γουρούνια δὲν θὰ ἔτρωγαν. Ἦτο ἄτυχος στὰ ἄлеуρα ὁ Ζδρούμς, κάτοικος ἀπὸ δεκαετιῶν Ἀμερικῆς· ὑποθέτω νοσταλγεῖ ἐκεῖνες τὶς μέρες, τέτοιες μέρες, με τὶς μῆξεις χρόνου, προσώπων καὶ τρόπων...

Ἄ, αὐτὲς οἱ προσφιλεῖς μορφές τοῦ ἄλλοτε στὴ Λευκοπηγὴ εὐτυχῶς ἀκόμα μαζὶ μας — πλὴν μερικῶν ποὺ πέρασαν στὸ ἐπέκεινα καὶ τὴ μνήμη...

Β. Π. Καραγιάννης

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΗΣ

“Ὅσα δέντρα γνωρίζουνε τὴν γλῶσσα τοῦ πουλιοῦ τρέφουν τὶς ρίζες τους με φῶς βασιλεμένο, κι ἀντέχουνε τ’ ἄγριο δρολᾶπτι πόνου δίκουσου παληοῦ. Στέκομαι στὴν κακούργα Ἀθήνα, ἐδῶ σὲ περιμένω

ἔξω ἀπὸ τοῦ νοσοκομείου τὴν πύλῃ με τρόπο τσακαλιοῦ ποὺ ἔχει ξεκόψει ἀπὸ τοὺς λόγγους καὶ χαμένο, κάτω ἀπὸ ἀδύναμο δεντράκι, με στριγγλιές βιολιοῦ εἶναι, με τὶς φωνητικὲς χορδὲς ρημάδι, ἀποδιωγμένο.

“Ὅποιος ξεσκόλισε τῆς πέτρας τὸ γλωσσάρι καὶ διάβασε τὴν ἱστορία στὰ νερά της καὶ στὶς φλέβες τσακίζει τὸ σπαθί, συντρίβει τὸ κοντάρι κι ἀντέχει ἀπαραιμύθητος στὶς μαυρισμένες μέρες.

Ἀστράφτει με χαλάζι, Τσαμαντᾶ καὶ Κοντογόνι φουρτοῦνα στὴν Μουργκᾶνα, χιόνι στὸ Ναυαῤῥινο. Σὲ τοῦτες τὶς ἀλλοφυλες στρατιές, δὲν ἔχει θορῆνο, ἀγρίμια ξεκομμένα κλαῖνε τὸ κυπαρίσσι ποὺ τελειώνει.

Δημήτρης Κοσμόπουλος

ΠΙΩΡΓΟΣ ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ

ΦΡΑΤΣΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ

Στὴ ρεματιὰ τ’ ἀηδόνια παλαβῶσαν.

Φαντάσματα χλωρὰ θερίζουν ὕλη ἀπὸ τὶς μύχιες γνώσεις ποὺ νεκρῶσαν σὰν χαρακτῆρες σ’ ἐπιτύμβια στήλη.

Βροχὴ μνηοῦν τ’ ἀστέρια στὸ ὑπερπέραν καὶ τὰ μετέωρα ὅλο παίζουν ρόλους ποὺ πετεινὰ τοὺς πῆγαν καὶ τοὺς φέραν

στοὺς μέσα τοῦ μυαλοῦ ἀντιθέτους πόλους. Ὅδοντωτοὶ συρμοὶ τὸν νοῦ δαγκώνουν

κι ἀγκομαχοῦν οἱ μνῆμες ποὺ θολώνουν.

Λίστα

Οἱ ἥχοι τοῦ ὄρθρου, τῆς βαθιᾶς νύχτας, μεσημεριοῦ θέρους, σὲ χρώματα ἀσύδοτα τῆς χαρᾶς.

Τὰ μελάνια στὰ μπουκαλάκια τους, οἱ πέννες, τυπωμένα μονόφυλλα καὶ καημοί, μολύβια δῶθε κεῖθε.

Τὸ ἐρμάρι στοῦ παπποῦ, με τὰ σχέδια τοῦ Γάλλου Λοχαγοῦ. Καὶ τὸ μπλὲ ράφι με τὰ ψαλτικά, τοὺς λογαριασμούς, δυὸ μπτίκ, ψαλίδι. Κάτω, τὰ φλυτζάνια, γυάλινα πιατάκια γιὰ τὸ γλυκὸ κудώνι.

Στὸ πατάρι συνομιλώντας, ψιθυρίζοντας, ἀγγίζοντας τὶς σελίδες.

Ἀηδόνια στὴν Ἀνάσταση, ὅταν διαβάζεται τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ὅλοι ἐκεῖ.

Ὅδὸς Φιλελλήνων, ἀκούγοντας ὀργισμένο τὸ ποτάμι.

Τὸ κλειστὸ καφενεῖο, δυὸ σκυλιὰ ἔρμα, ἡ σόμπα με ἀρθριτικά. Ἀκόμα τὰ ὄργανα ἀπὸ τὸ πανηγύρι τοῦ 1976 ἀκουμπᾶνε στὰ φύλλα τῶν δένδρων.

Ἡ μουριὰ στὸ γκαράζ, τὸ μεγάλο ράδιο στὴν ἀποθήκη.

Ὁ φοῦρνος τὸ πρῶι καθὼς τὸν δρόμο κατεβαίνει.

Ἀπὸ τὴν Κωνσταντίνου Ταλιαδούρη νὰ καμαρώνεις χιονισμένη τὴν Πίνδο. Καὶ τὸν Ὕλυμπο παντοκράτορα, καθὼς βγαίνει ἀπὸ τὸ σπίτι, στὸ στενὸ δρομάκι τοῦ χωριοῦ· ὁ οὐρανὸς ἔχει κέρια καὶ ἐπιτρέπει τὰ θαύματα.

Τὰ γραψίματα τῶν παιδιῶν, δημοτικᾶκια, χυμένα μέσα σὲ βιβλία.

Κουλοῦρες καὶ οἱ περδῖκες βέβαια· στίξη τῶν γιορτῶν.

Ὁ Χάρτης με μпоγιές καὶ γεύση μανταρίνι, ξύλα νὰ καῖνε σὲ πλάγιο τοῦ τετάρτου.

➡️ Σελὶς 2

➡️ Ντῆνος Ἀγραφιώτης

➡️ Θεόδωρος Παντούλας

➡️ Γιώργος Χωματηνός

Ὁ τόπος ποὺ μοῦ δίνει Οὐρανό

Ἀκριβέ μου ἀδερφε Δημήτριε, χαῖρε.

Πέρασαν χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ μιλήσαμε ἀληθινά.

Χρόνια γεμᾶτα σιωπές, ἀποστάσεις, κρυμμένες ἀλήθειες, φανερά ψέματα. Σοῦ γράφω, γιατί μέσα μου ὑπάρχει ἀκόμα ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ γιατί μεγάλωσα κι οἱ μέρες μου λιγοστεύουν.

Θέλω νὰ ἔρθεις νὰ με βρεῖς στὸν τόπο ποὺ διάλεξα γιὰ δικό μου, ἕνα σημεῖο ποὺ δὲν φαινόταν στὸ χάρτη τοῦ σχολείου μας, στὸ Ροδολίβος. Ἐναν τόπο ποὺ μοῦ δίνει οὐρανὸ, εἶναι εὐκολος, με χωράει καὶ δὲν μοῦ ζήτησε νὰ εἶμαι κάτι ἄλλο, παρὰ μόνον παρῶν.

Γύριξα τὴν Ἑλλάδα ὅλη, γιατί εἶχα δάσκαλο τὸν

Πέτρο τὸν Βαμβούλη κι ἔγραφε ἕνα βιβλίο τότε γιὰ τὴν βυζαντινὴ διακόσμηση. Μάζευα στοιχεῖα, ἀντέγραφα ἀρχεῖα ἀπὸ μοναστήρια κι ἐκκλησιές κι ἔτσι πρωτοπάτησα τὸ πόδι μου στὴν Εὐβοια. Ἀπὸ τὸ νότιο μέρος τοῦ νησιοῦ ὡς τὸ βορινὸ ἀγάπησα ὅλα τὰ χωριά μὰ σὰν ἔφτασα ἕνα πρῶι στὸ Προκόπι κι εἶδα τὴν μακριὰ κορυφογραμμὴ τοῦ Καντηλιοῦ, σὲ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο νὰ ξεδιπλώνεται ὡς τὴν κοιλάδα καὶ τὰ δέντρα καὶ οἱ θάμνοι νὰ ἐπιδεικνύουν τὰ φθινοπωρινὰ χρώματα σὲ ἀντίθεση με τὸ μπλὲ τοῦ οὐρανοῦ, ἔνωσα τὴν γαλήνη κι ἀρμονία ποὺ πάντα γύρευα κι εἶπα μέσα μου ἐδῶ θὰ φτιάξω τὸ μικρό μου ἀναχωρητήριο.

Ἀγόρασα τσεκούρι, τσάπα καὶ φτυάρι, ξανάπιασα

πινέλα, τέντωσα μουσαμᾶδες κι ἄρχισα νὰ στήνω τὸ ἀσκηταριὸ μου ψηλὰ στὴν τοποθεσία Καλὴ πηγῇ. Ἐμεινε ὁ νοῦς μου ἐκεῖ σὰν ἀνέβηκα. Στάθηνκα κάτω ἀπὸ ἕνα πα-νύψηλο ἔλατο, ἄγγιξα τὸ μέρος τῆς καρδιάς καὶ τῆς εἶπα «μείνε ἀκίνητη, αὐτὰ τὰ μεγάλα δέντρα εἶναι προσευχές». Ἦσως γιατί εἶχα ἀκόμα μέσα μου τὸ Ὅρος Παγγαῖο ἀλλὰ καὶ γιατί θυμώμουν αὐτὸ ποὺ ἔλεγε ὁ μακαριστὸς πατέρας μας «στὸν κάμπο κατοικοῦν χελῶνες καὶ στὰ βουνὰ ἀετοί».

Τὰ πρωινὰ στεκόμουν τόσο γεμᾶτος κι ἀνάλαφρος στὴν ἄκρη τῆς στέγης τῆς παραγκας ποὺ ἀνοιγόταν στὸν οὐρανό. Παρατηροῦσα τὰ σημήν ἀπὸ σίχλες ποὺ πετοῦσαν καὶ σύννεφα νὰ τὰ θρυμματίζει ὁ ἀέρας, μὰ στὰ πρῶτα κρύα ἀναγκάστηκα νὰ κατέβω στὸ χωριό.

Μοῦ παραχώρησαν τὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Ἀνοιξα ἔργα, χρώματα, καβαλέτα, μπογιές. Ἔχω δικό μου κλει-δί, αὐτιδάκι κι ἀγάπη. Ὅλοι με σέβονται καὶ με νοιάζον-ται. Εἶμαι ὁ ἀγιογράφος ἐνὸς χωριοῦ με δύο δνόματα. Γιὰ τοὺς αὐτόχθονες εἶναι τὸ Ἀχμέτ Ἀγᾶ. Ἐνας παππούλης μοῦ εἶπε μιὰ μέρα πὼς κατὰ τὸ διάστημα ποὺ ὁ Ἀγᾶς ἦταν ὁ ἰδιοκτήτης τῆς γῆς καὶ συνήθιζε νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴν Χαλ-κίδα ὅσο περίμενε τοὺς ντόπιους νὰ τοῦ φέρουν χαράτσια καὶ φόρους καθόταν κάτω ἀπὸ ἕνα τεράστιο πεῦκο, κοντὰ στὸ μέρος ποὺ τώρα βρίσκεται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου. Ἐκεῖ ἔδινε διαταγές καὶ φερμᾶνια ,ἐκεῖ ὀνομάστηκε τὸ πεῦκο τοῦ Ἀχμέτ Ἀγᾶ, ποὺ στὴ συνέχεια ἔγινε Ἀχμέτ Ἀγᾶ σκέτο. Τὸ ἄλλο του ὄνομα τὸ ὀφείλει στοὺς πρόσφυγες ποὺ τὸ 1925 ἔφτασαν στὴν περιοχὴ ἀπὸ τὸ παλιὸ Προκόπι τῆς Καππαδοκίας φέρνοντας μαζὶ τὸ ἄφθαρτο σκὴνωμα τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου, γεγονὸς ποὺ καθόρισε καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ χωριοῦ. Γειτονιές ποὺ μυρίζουν τσιμένι στὴν μία πλευρὰ τοῦ χωριοῦ, τυρὶ ποὺ στραγγίζει στὴν ἄλλη. Ἡ καμπάνα τοῦ Ἁϊ-Γιάννη τὶς ἐκώνει καὶ τὶς δύο ὅμως. Θε-οσκέπαστος τόπος Δημήτριε!

Τὶς μέρες ποὺ δὲν ἀγιογραφῶ περπατάω. Συναντῶ ἐπίγειες σκιές ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτό μου. Πατάω σὲ ἀπομεινάρια ἀπὸ ἐκκλησιάκια στὰ βουνὰ, ἀγγίζω θραύ-σματα καὶ τοίχους ἀκούω τὰ πουλιά, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἀγρίμια. Ξεχνιέμαι καὶ κάθε φορὰ γυρίζω πίσω βιαστικά μὴν σκοτεινιάσει καὶ χαθοῦν τὰ μονοπάτια. Φοβᾶμαι τὴν ἐλεημοσύνη καὶ τὸν θάνατο. Παρ’ ὅλα αὐτὰ ἔχω κάνει τὸ μνημόσυνό μου με μία δωρεὰ σὲ ἕνα μικρὸ ξωκκλήσι. Ζω-γράφισα τὴν Σταύρωση καὶ τὸν Παντοκράτωρ κι ἐκεῖ κάτω κάτω ἔγραψα «διὰ τῶν παθημάτων μου, εἰς μνημόσυνον Κωνσταντίνου τοῦ Ἀγιογράφου»

Κι ἐπειδὴ σίγουρα θὰ ἀναρωτιέσαι γιατί μετὰ ἀπὸ τόσο καιρὸ σου γράφω αὐτὸ τὸ γράμμα, θέλω νὰ ξέρεις πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια εὐχόμουν νὰ βροῦμε ξανά τὸν δρόμο ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον. Ἡ καρδιά μου εἶναι πάντα ἀνοιχτὴ κι ὁ τόπος μου σπουδαῖος!

Καλὴ Ἀντάμωση ἀδερφε μου

Μὲ ἀγάπη

Κωνσταντῖνος

Μαρία Μπαῖρα

Ἀντώνης Ν. Παπαβασιλείου

